

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ОРГАНИЗАЦИОНИХ НАУКА

Радна недеља	Тематска целина		Циљ
9	9. Учење о новцу		Стицање знања о новцу, новчаним агрегатима и банкарском пословању.
	Тематска јединица	9.1 Облици и функције новца	Студент ће бити способан да разуме, препозна и репродукује облике и функције новца: новац као средство размене, као обрачунска јединица и као средство акумулације.
		9.2 Новчани агрегати; брзина оптицаја и квантитативна једначина новца	Студент ће бити способан да разуме, препозна и репродукује знања о новчаним агрегатима, брзини оптицаја и квантитативној једначини новца. 2

Радна недеља	Тематска целина		Циљ
9	9. Учење о новцу		Стицање знања о новцу, новчаним агрегатима и банкарском пословању.
		9.3 Централна банка и банкарско пословање	Студент ће бити способан да разуме, препозна и репродукује знања о улози централне банке и банкарском пословању.

НАСТАВНИ МЕТОД: ПРЕДАВАЊЕ

NOVAC

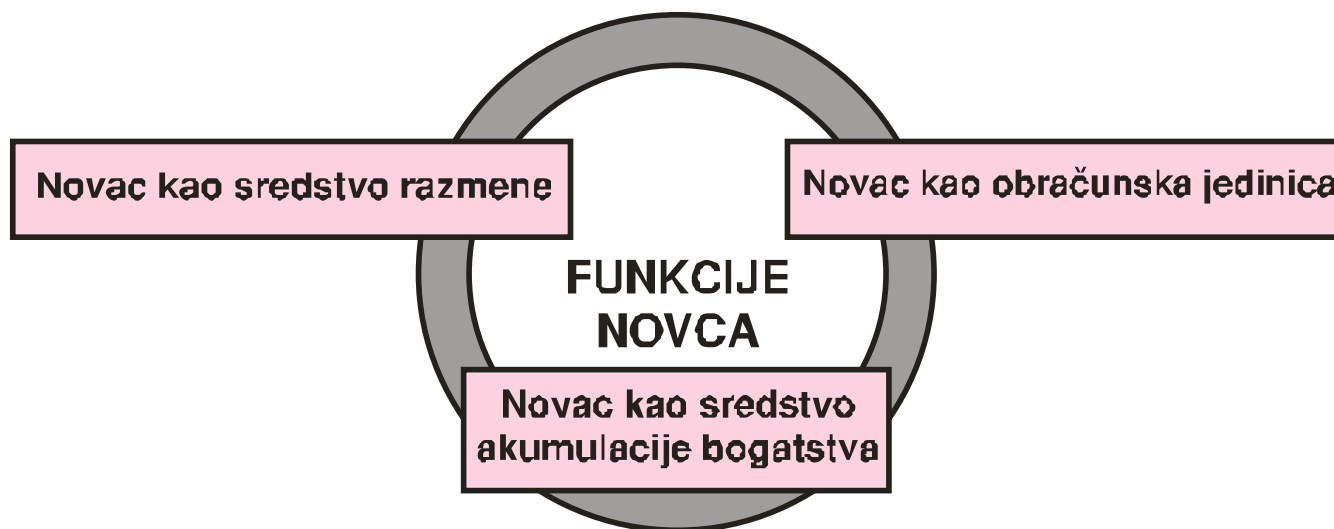
Prof. dr Dragana Kragulj
Fakultet organizacionih nauka

- Novac je bilo koja stvar koja služi kao opšte prihvaćeno sredstvo razmene ili način plaćanja.
- Geneza nastanka novca se vezuje za grčke gradove Male Azije i Egejsko područje u 7. veku pre Hrista.
- Novac je tokom razvoja društva, menjao svoj oblik, od robe do digitalnog novca.

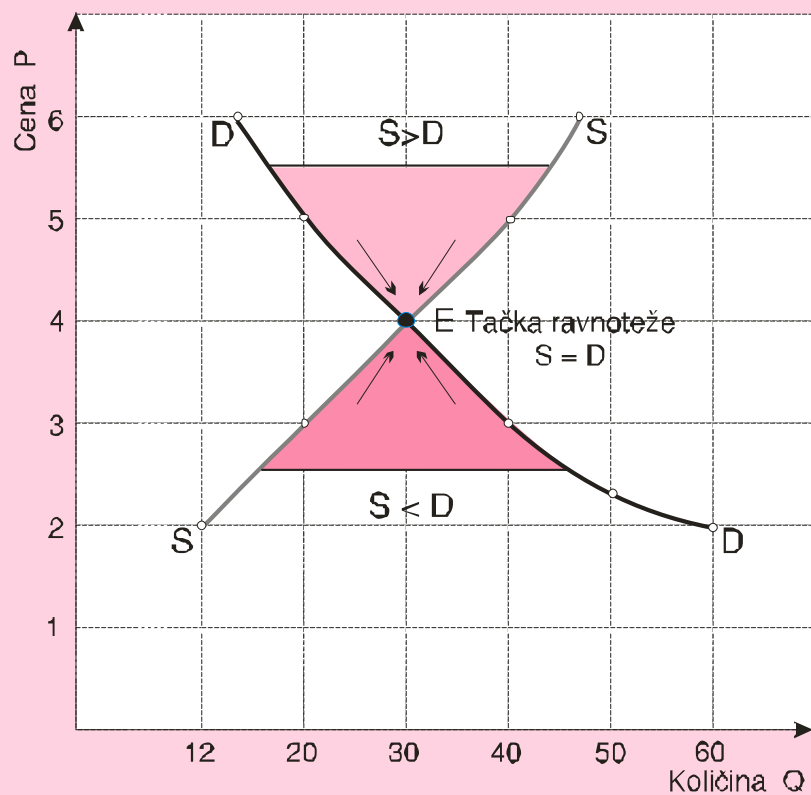
- Trampa
- **Robni novac**
- **Zlato** kao robni novac:
 - ✓ postojanost,
 - ✓ deljivost,
 - ✓ homogenost,
 - ✓ velika vrednost.

Oblici novca:

- **kovani novac,**
- **papirni novac,**
- **žiralni novac i**
- **digitalni novac.**

Oblici i funkcije novca

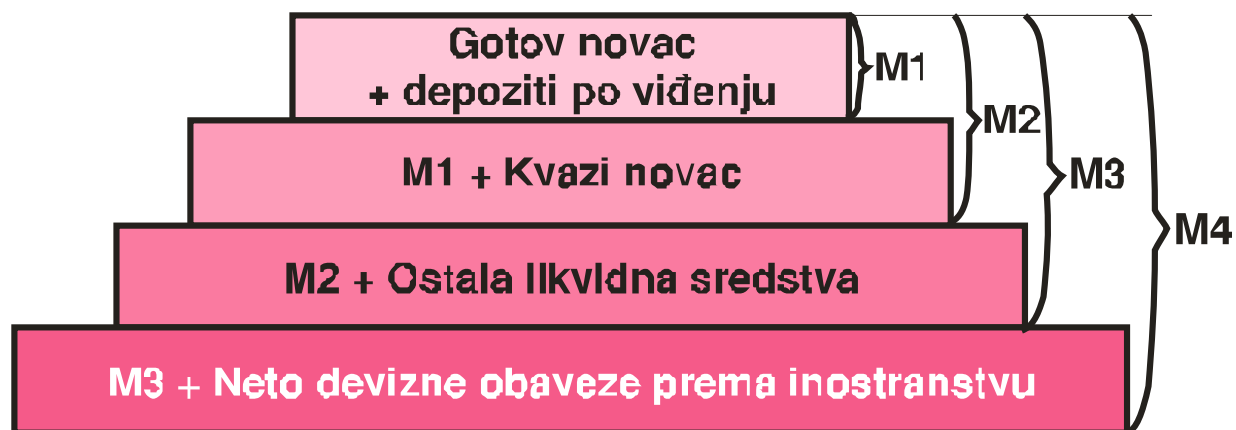

Novčani agregati; brzina optičaja i kvantitativna jednačina novca

- Novčanu masu sačinjavaju **likvidna potraživanja nebankarskih sektora** (stanovništvo, privredna preduzeća, vanprivredne ustanove, država, inostranstvo) **kod sektora banaka.**
- Tri koncepta novčane mase
- **Novčani agregati M1, M2 i M3** - svaki novi novčani agregat obuhvata pored prethodnog i neke nove elemente.

Novčani agregati; brzina optočaja i kvantitativna jednačina novca

Novčani agregati; brzina opticaja i kvantitativna jednačina novca

- Veza između transakcija u privredi i količine novca u opticaju se može prikazati relacijom koja je poznata pod nazivom **kvantitativna jednačina novca**:

- ***Količina novca · Brzina opticaja novca = Cene · Broj transakcija***
 $M \cdot V = P \cdot T$

- M = količina novca u opticaju,
- V = brzina obrta novca u određenom vremenskom periodu (najčešće u godini dana),
- P = tržišna cena izražena npr. u dinarima (koja pokazuje vrednost svake pojedinačne transakcije),
- T = broj razmene roba i usluga između privrednih subjekata u određenom vremenskom periodu (najčešće u godini dana).

Novčani agregati; brzina opticaja i kvantitativna jednačina novca

***Količina novca · Brzina opticaja novca = Cene
· Društveni proizvod***

$$M \cdot V = P \cdot Y$$

- $P \cdot Y$ = ukupan dohodak privrede
- V = Dohodovna brzina opticaja novca
 - pokazuje koliko puta će novac u opticaju biti obrnut u odnosu na dohodak određenog perioda

- Bankarski sistem jedne zemlje čine:
 - centralna banka i
 - veliki broj poslovnih banaka različitog profila.

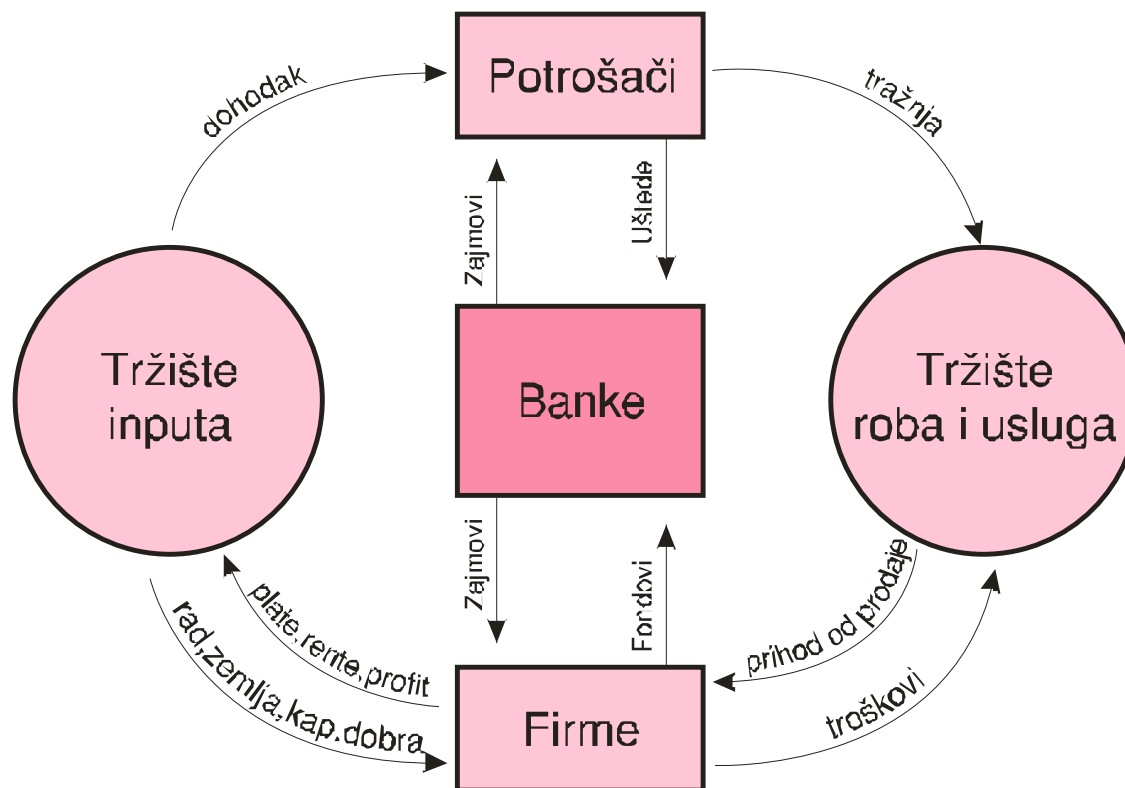
- Centralna banka je institucija koja predstavlja državu u monetarnoj oblasti.
- Ključna uloga CB je u obezbeđenju monetarne i finansijske stabilnosti zemlje.
 - **Monetarna stabilnost** podrazumeva ostvarenje niske i predvidive stope inflacije i poverenje u domaću valutu.
 - **Finansijska stabilnost** podrazumeva „zdrav“ finansijski sistem, sistem u kojem poslovne banke i druge finansijske organizacije adekvatno obavljaju svoje aktivnosti.

Specifičnosti poslovanja banaka:

- posluju na osnovu **principa rentabilnosti i ekonomičnosti**,
- moraju poštovati **načelo likvidnosti**,
- pridržavaju se **načela sigurnosti i efikasnosti ulaganja**.

Bankarski poslovi se dele na tri osnovne grupe:

- **aktivni bankarski poslovi**, kada je banka zajmodavac i kada **naplaćuje aktivnu kamatu** (*kamata na sredstva koja banka pozajmljuje*),
- **pasivni bankarski poslovi**, kada je banka zajmoprimac i kada **plaća pasivnu kamatu** (*kamata na sredstva koja se poveravaju banci*) i
- **neutralni bankarski poslovi**, tj. poslovi iz platnog prometa (po osnovu kojih banka ostvaruje **prihod u vidu provizije**).

PITANJA:

- Šta je to novac? Zašto za novac kažemo da je specifična roba?
- Šta je to robni novac? Koje su to osobine zlata učinile da ono postane robni novac?
- Navedite oblike novca. Objasnite sve oblike.
- Kako definišemo ček? Kako definišemo menicu? Koja dva osnovna tipa menice razlikujemo? Šta znači akceptiranje i indosiranje menice?
- Navedite osnovne funkcije novca. Objasnite ih.
- Kako definišemo cenu robe? Od kojih faktora zavisi cena? Obrazložite odgovor.
- Objasnite i grafički prikažite ravnotežnu cenu. Pokažite na grafikonu gde se javljaju manjkovi, a gde viškovi.

Novčani agregati; brzina opticaja i kvantitativna jednačina novca

PITANJA:

- Objasnite, definišite i grafički prikažite novčane agregate M1, M2, M3 i M4 (NDA).
- Zašto je gotov novac najlikvidnija raspolživa imovina?
- Šta je to transakcijski novac?
- Šta je to kvazi novac?
- Šta je to kvantitativna jednačina novca? Zašto je ona važna? Objasnite primerom.
- Objasnite brzinu opticaja novca u privredi. Napišite formulu za brzinu opticaja novca. Šta to znači ako je brzina obrta tri?
- Objasnite dohodovnu brzinu opticaja novca.

PITANJA:

- Šta čini bankarski sistem jedne zemlje?
- Navedite osnovne funkcije centralne banke.
- Navedite specifičnosti poslovanja banaka.
- Koju vrstu poslova vrše banke? Objasnite.
- Kako banke ostvaruju svoj profit?
- Šta je to kamata? Kako se ona izražava?
- Objasnite makroekonomsku ulogu banaka u privredi i prkažite grafički.

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ОРГАНИЗАЦИОНИХ НАУКА